

galleriauusikipinä

Oula Salokannel

Galleria Uusi Kipinä 26.2. – 16.3.2014

Käytän valokuvaa ja tekstiä installaatio-tyyppisten teosteni materiaalina. Kokoan asetelmia erilaisista esineistöistä ja lähteistä, kuten rautakaupoista, vinteilä ja varastoista – suomalaisen taajama-asutuksen monihistoriallisilta leikkauspinoilta. Olen kiinnostunut kuvan ajallisuudesta, jota työstän asetelmissani esimerkiksi paikan, kodin, kuvaston ja maiseman käsitteiden kautta. Teokseni liittyvät myös säilyttämisen ja jatkuvuuden tematiikkaan. Galleria Uuden Kipinän näyttelyn muodostaa installaatioteos *Sininen muovitynnyri / Designing Translations in the Blue*.

Installaatio; valokuvatulosteet, valokuva-albumi, esineet, hiutale-maalattu seinä ym.

Isojen valokuvatulosteiden kuvista kaksi vasemmanpuoleista: Bart van Lieshout

2014

Näyttelyä on tukenut Taiteen edistämiskeskus.

Sininen muovitynnyri / Designing Translations in the Blue

Ensimmäiset lähiöt rakentuivat Suomeen 1950-luvulla funktionalististen johtoajatusten saattelmina. Niin sanotut ”metsälähiöt” yhdistivät valoisaa tilasuunnittelua ympäröivään luontoon, metsien ja kallioiden ehdoilla. Myös niin sanottu ”suomalainen muotoilu” lunasti asemansa pohjoismaisen muotoilun ja arkkitehtuurin kaanonissa, aikana jolloin sarjatuotantoon tähtäävä elementtirakentaminen oli vielä kehittelyasteella. Tässä muotoilun idyllissä viihtyvä käsite ”ajattomuus” kuulunee kaikkein käytetyimpiin määritelmiin, joita hyvän muotoilun tunnuspiirteiksi on totuttu liittämään. Jonkin asian tai esineen – kuvan – ylevöittäminen ajan tai vaikkapa trendin yläpuolelle sisältää kuitenkin ongelmallisen lähtöasetelman uuden kuvan tulemiselle: aivan kuin Aallon ja Tapiovaaran uutuudenhohtoinen ajattomuus olisi niiden alkuperäisessä muotoilussa, taidokkaassa aikaansaannoksessa, joka on uusinnettavissa korkeintaan juhluvuoden uutuusväreihin verhoamalla. Aivan kuin taas epäsuositulta ja aikansa eläneeltä muotoilutuotteelta voisi odottaa korkeintaan pelkkää museaalista vintage-arvoa oman aikansa nuhruisena edustajana.

Kaupallisesti hyödynnettyä ajattomuuden ideaa vasten on hyödyllistä huomata, että säilyäkseen on ikonin välityttävä tähän hetkeen kuvana. Millaisen matkan jokin asia on tehnyt ja miten se on muotoutunut ilmaantuakseen tänä eletävänä hetkenä? Millaisia jäänteitä se kantaa mukanaan, miten menneisyyden jäänteet perustavat tämän hetken, uuden kuvan, joka on myös maiseman kaltainen yhteys tulevaan? Tavallaan kuva on aina auki ja tuloillaan, pysyvää on vain muutos. Kuvantekijänä jäljitän välityksiä muotoillakseni niistä näkymän, joka avautuu välittyäkseen.

Kapeimmillaan muotoilu käsitetään joustamattomana ja muotoilun käyttömahdollisuudet ulossulkevana kokoelmana designia, potentiaalisten status-esineiden omistussuhteena. Siinä missä muotoilu mielletään varallisuussyistä johtuen arjen yläpuolelle kuuluvaksi, näyttäisi suomalainen asuinsija muotoutuvan ikään kuin näyttämöksi kaikkein viimeisimmän designin tavoittelulle, jossa ”rautakauppa-design” ja status-design täydentävät toisiaan. Suomalaisen muotoilun ystävät ja liuskekipolkujamme nautiskelevat esteetikot puhuvat muotoilua avartavin ajatuksin jopa ”arjen (käytänteiden) muotoilusta”. Miten arjen muotoilu toteutuisi ilman niitä kaupallisia kuvastoja, jotka näyttävät, millaisin toimenpitein henkilökohtainen epäjärjestys siivotaan näkyvistä ja vanhemmat muotoilut julistetaan vanhentuneiksi?

Olen kuullut, että alankomaalainen kutsuu kodikkuudeksi sitä puolivillää huolittelemattomuutta, mitä sikäläisten talojen edustuspuolella tavallisesti tapaa. Siellä eri vuosikymmenten WOW-arkkitehtuuri ja monen ikäistä designia pursuavat kodit sallivat vierelleen suomalaisesta näkökulmasta katsottuna yllättävää dekadenssia, kuten läpi-lahonneet puutarhahuonekalut. Maa, joka on ollut kauppatavaran ja kulttuuristen vaikutteiden välityspisteenä vuosisatojen ajan, ei ole sokea taideteollisuuden historialle eikä päivitä julkisivuaan ajan patinan pelossa. Arki on erilaisia jäänteitä ja hyvinkin kulahtanutta designia, jossa kaikessa on potentiaalinsa näyttäytyä nykyhetken uutuutena. Salliikohan suomalainen ympäristön suunnittelu tulevaisuudessa taidehistoriallisen funktionalismin japonistista orgaanisuutta museoidun Villa Mairean ulkopuolella?

Installaatioteos *Sininen muovitynnyri / Designing Translations in the Blue* syntyi johtoajatuksenaan lause, jonka pari vuotta sitten luin: ”There is no transportation without translation” (”Ei kuljetusta ilman käännettä” vapaa suom.).¹ En saanut kamppailtua kirjaa kannesta kanteen, enkä voi sanoa sisäistäneeni, saati muistavani lukemaani muuten kuin heikosti. Niinpä lauseen lainaaminen tähän yhteyteen toimiikin esimerkkinä sisältämästään väittämästä, joka koskee välittymistä etäisyyksien ja erilaisten katveiden kautta. Objektit, kuten käsitteet, esineet ja muut muodot ja maisemat muuttuvat aikamatkallansa, mutta ne tekevät sen muuttamalla sekä lähettäjänsä että vastaanottajaansa. Toisin sanoen, välittyessään ne suorittavat muunnoksen eli käännökseen (translation) – eräänlaisen kuvaksi tulemisen –, jossa toisilleen etäiset asiat tulevat toistensa yhteyteen, toistensa vaikuttamiksi. Suoria siirtymiä ei ole, eikä arjen muotoilussa mikään säily ennallaan. Käännökseen metaforana sininen muovitynnyri on globaalin mittakaavan kuljetusväline ja samanaikaisesti myös lukemattomien talon nurkkien tuttu seuralainen, muistoissa muuttuvainen. Käännöksiä seuraten meillä Suomessa lähinnä kuivana koriste- ja askartelukasvina tunnettu kuuruoho (*Lunaria annua*) kasvaa vapaasti Rotterdamin risukoissa.

Välittymistä koskeva pohdiskelu on johdattanut kysymään muistin osaa. Jos käännos on ajateltavissa kuvaksi tulemisena eli erottumisena, ilmenevät käännökset silloin myös etäisyyksien otossa, erotuksissa, unohduksessa; vaikken tätä kuvaa tehdessäni sitä varsinaisesti tarkoittanut, myös surussa. Muistin paikkana kirkkaan sininen tynnyrin pohja.

¹ Bryant, Levi. (2011) *The Ontic Principle: Outline of an Object-Oriented Ontology*. Teoksessa Levi Bryant & Nick Srnicek & Graham Harman (toim.) *The Speculative Turn: Continental Materialism and Realism*. Melbourne: re.press, 275.